

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»**

**ОДЕСЬКИЙ ПРИВАТНИЙ
ЗАКЛАД ОСВІТИ
«ТІКВА-ОР САМЕАХ»**

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ
НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ**

Збірник наукових праць

**Одеса
2022**

УДК 371
ББК 74

Ухвалено Вченою радою
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
Протокол № 8 від 24.03.2022 р.

Рецензенти:

доктор педагогічних наук, професор Черненко Н.М.
кандидат педагогічних наук Рищак Н.І.

Сучасні проблеми навчання і виховання : збірник наукових праць
/ Упорядник І.О. Бартенєва. Одеса, 2022. Лютий. 220 с.

У збірнику наукових праць розглядаються актуальні питання сучасної педагогічної науки. Матеріали стануть у нагоді для викладачів закладів вищої освіти, здобувачів вищої освіти, аспірантів, педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти

*ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К.Д. УШИНСЬКОГО»
ОДЕСЬКИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД ОСВІТИ «ТІКВА-ОР САМЕАХ»*

© Кафедра педагогіки
Державного закладу
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського», 2022
© Одеський приватний
заклад освіти «Тіква-Ор Самеах», 2022

сполучними ланками між керівником і його підлеглими, між керівниками одного рівня, між організацією і зовнішнім середовищем тощо, тому комунікація є основним процесом у здійсненні управлінської діяльності.

Література

1. Маслова Е. Л. Менеджмент. Москва : Дашков и К, 2015. 336 с.
2. Кипнис М. Тренинг коммунікації. Москва : Ось-89, 2004. 128 с.
3. Грачева М. В., Бабаскин С. Я. Управление проектами : учеб. пособ. Москва : Экономический факультет МГУ имени М. В. Ломоносова, 2017. 148 с.
4. Matusitz J. Intercultural Perspectives on Cyberspace : An Updated Examination. London, 2014. P. 713–724.

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ В ОСВІТІ

*Соловейчук О.М.,
здобувач освітнього ступеня «магістр»
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
Науковий керівник:
Черненко Н.М.,
д. пед. наук, професор кафедри
освітнього менеджменту та публічного управління
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»*

Постановка проблеми і актуальність. Розвиток цифрових технологій відкриває нові можливості як для зростання національної економіки, підвищення якості життя громадян, так і для освіти в цілому. Впровадження цифровізації в освіті висуває нові вимоги до професійно-педагогічних якостей учасників освітнього процесу, до методичних та організаційних аспектів використання під час навчання інформаційно-цифрових технологій.

Актуальність цифровізації дуже зросла у 2020 році, коли Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 211 від 11 березня 2020 року на всій території України було запроваджено карантин [6], що призвело до

організації освітнього процесу у закладах освіти на онлайн-навчання засобами дистанційних платформ. На сьогоднішній день онлайн-навчання та змішана форма навчання знайшли широке застосування в освітньому процесі у закладах освіти різного рівня.

Різні аспекти цифровізації та цифрової трансформації порушували у своїх працях такі закордонні (Д. Стігліца, Б.Ван Арка, Д. Креїсс, П.Вайл, Дж. Ліклайдера А. Макафі, С. Бреннан, Г.Ткачук, Г. Чмерук, В. Ворнер, Ю. Нікітін, О. Бурбело, І. Бурлаков та ін.) та вітчизняні дослідники – В. Ляшенко, О. Вишневський, О. Гудзь. Різноманітні прикладні аспекти цифровізації досліджували такі сучасні українські вчені як: Т. Кагановська, В. Россіхін та Г. Россіхіна.

Мета статті: теоретичне обґрунтування сучасного стану цифровізації в освіті, визначення переваг та недоліків.

Виклад основного матеріалу. Головним результатом розвитку людства починаючи з XVIII ст. є повний перехід на новий (покращений) рівень усіх сфер життєдіяльності. Зазначене явище називають промисловою революцією. Дослідники [3] зазначають, що відбувається четверта промислова революція, сутністю якої є об'єднання в єдині самокеровані системи людського інтелекту, комп'ютерних інформаційних технологій, автоматизованого виробництва. Самокеровані системи впроваджуються у виробництві, в державному управлінні, медицині, освіті, побуті, тощо. Зазначені зміни викликали введення таких термінів як: «цифровізація» та «цифрова трансформація». В енциклопедії інформаційних наук та технологій термін «цифровізація» тлумачиться як інтеграція цифрових технологій у повсякденне життя суспільства шляхом оцифровки всього, що можна оцифрувати; означає комп'ютеризацію систем і робочих місць для більшої легкості та доступності [8]. Водночас цифрову трансформацію розглядають як процес переходу до нових способів роботи і мислення з використанням цифрових, соціальних, мобільних і нових технологій, що включає зміну мислення керівництва, заохочення інновацій і нових бізнес-моделей, оцифровку активів і ширше

використання технологій для поліпшення досвіду співробітників, клієнтів, постачальників, партнерів і зацікавлених сторін [11].

Зауважимо, що зазначені вище зміни впливають практично на усі сфери людської діяльності, зокрема на освітню. Цифровізація в освіті, вчені (серед них Н. Брюховецька, О. Черних та ін.) розглядають як створення цифрового освітнього контенту [2].

Небезпідставно С. Карплюк наголошує, що цифровізація сприяє спрощенню освітнього процесу, роблячи його більш гнучким, пристосованим до реалій сучасного дня, що забезпечує формування конкурентоспроможних професіоналів [5]. Вчений також зазначає про врахування позитивного та негативного впливу, водночас акцентував увагу, що робота з можливостями та зниженням рівня негативного впливу дозволяє отримати переваги над конкурентами на світовому ринку освітніх послуг. Так, серед «плюсів» використання цифрової трансформації під час організації дистанційного навчання вчені [1] виділяють такі: доступність (освіта з будь-якої точки світу через Інтернет), економічна вигідність (дистанційна освіта є найдоступнішою у фінансовому плані), персоналізованість (індивідуальний темп навчання), екстериторіальність (відсутність прив'язки до певної території), розширення можливостей (збільшення кількості учасників), свобода та гнучкість графіка освітнього процесу. З «мінусів» зазвичай виділяють: обмежений час (на спілкування з однокласниками та педагогом; менше часу на відповіді на актуальні запитання, менше додаткової інформації та практичних порад), залежність від доступу до Інтернету, відсутність практичної підготовки.

Аналіз наукової літератури [10] дає можливість визначити чотири основні характерні властивості, кожна з яких є невід'ємною частиною в механізмі подальшого розвитку цифрової освіти: швидкість, навчання йде в ногу з часом, тому що звичне накопичення знань давно втратило свою актуальність; ентузіазм і мотивація є фундаментальними принципами в освіті, де вчителі стають координаторами, направляючи учнів онлайн і офлайн; доступність матеріалів у режимі реального часу, що спрощує процес здобуття

нових знань; міждисциплінарний зміст – стирає жорсткі межі між виробництвом, бізнесом та іншими сферами, тому потребує інтеграції знань з різних сфер життя. Водночас, не зважаючи на низку переваг, впровадження цифрових елементів в освітній процес вимагає часткової або повної трансформації і реорганізації в закладі освіти, що може викликати такі перешкоди: недостатня поінформованість учасників освітнього процесу (насамперед керівників закладів освіти) про природу цифрової політики; нерозуміння важливості впровадження цифрової політики через недостатнє розповсюдження концептуальної основи та висвітлення результатів; відсутність або обмеженість ресурсів для впровадження; активний опір змінам, спричиненим впровадженням цифрової політики; неефективний менеджмент у реалізації цифрової політики; нерозуміння негативних наслідків у разі невиконання завдань цифрової політики тощо [10].

Для вирішення проблем трансформації потрібна побудова цифрової освітньої політики на всіх її рівнях, тому, актуалізується необхідність виділення цифрової політики як цілісної освітньої політики. Цифрова освітня політика впливає на систему освіти в цілому і від неї безпосередньо залежить діяльність усіх учасників процесу: викладачів, студентів, адміністрації, стейкхолдерів. Крім того, цифрова освітня політика є рушійним елементом розвиненої країни з високим рівнем економічного та соціального добробуту [9].

Керівнику закладу освіти для успішного впровадження цифровізації в освітній процес важливо дотримуватись рекомендацій того проєкту цифрової трансформації, на який він спирається і виконувати основні правила, без використання яких, засоби навчання стають неефективним (коли реальні знання замінюються ілюзорними, а навчання перетворюється на просту розвагу): поступове насичення освітнього процесу інформаційними технологіями; використання безпечного та контрольованого програмного забезпечення; психологічна адаптація всіх учасників освітнього процесу щодо готовності до змін та нововведень; постійний контроль та спостереження за інформаційним середовищем в якому працюють здобувачі освіти;

використання основного програмного пакету всіма педагогічними чи науково-педагогічними працівниками (для запобігання синдрому інформаційної втоми). Отже, такий підхід з боку керівника закладу освіти допоможе вчителям, викладачам, учням та студентам перейти до дистанційного навчання без великої шкоди для якості отримання нових знань.

Висновки. Необхідною умовою для успішного впровадження цифровізації в освіті є переосмислення учасниками освітнього процесу свого місця і ролі під час навчання, оволодіння відповідними педагогічними техніками і технологіями, що сприятиме особистісному розвитку та формуванню відповідних якостей. Зважаючи на високий рівень розвитку іт-технологій в Україні, запровадження цифровізації в освіті сприятиме конкурентоспроможності закладів освіти. Підготовка стратегії цифрової трансформації закладу освіти, аналіз усіх ризиків та завчасне їх прогнозування і мінімізація, підготовка учасників освітнього процесу до навчальних, методичних та матеріальних змін, сприятиме конкурентоспроможності закладу освіти на ринку праці.

Література

1. 5 трендів вищої освіти у Європі URL: http://gohigher.org/5_trendiv_vyshchoi_osvity_u_yevropi
2. Брюховецька Н. Ю., Черних о. В. Індустрія 4.0 та цифровізація економіки: можливості використання зарубіжного досвіду на промислових підприємствах України // *Економіка промисловості*. 2020. № 2 (90). С. 116–132. Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/170467>
3. Ілляшенко С. М. Перспективи розвитку системи вищої освіти України в умовах четвертої промислової революції. *Міжнародні економічні відносини. Сталий розвиток України в умовах глобалізації та Європейської економічної інтеграції: проблеми, перспективи, ефективність*. ФЕНІКС-2022: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 31 травня 2022 р.). Харків, 2022. С. 126-128. Режим доступу: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/57543>

4. Ілляшенко С. М., Ілляшенко Н. С., Шипуліна Ю. С. Проблеми і перспективи розвитку промисловості України в умовах четвертої промислової революції *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2020. № 5. С. 85-89. Режим доступу: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/50108>
5. Карплюк С.О. Особливості цифровізації освітнього процесу у вищій школі. *Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку*. Матеріали методологічного семінару НАПН України. 4 квітня 2019 р. /за ред. В. Кременя, О. Ляшенка ; укл. А.В. Яцишин, О.М. Соколюк. Київ, 2019. С. 188–197. Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/29742>
6. Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 р. № 211. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/211-2020-%D0%BF#Text>
7. Digitization Of Education In The 21st Century. URL: <https://elearningindustry.com/digitization-of-education-21st-century>
8. Encyclopedia of Information Science and Technology, Fourth Edition (10 Volumes). IGI Global, June, 2017. 8104 p.
9. Rossikhin, V., Burdin, M., Mykhalskyi, O. Legal regulation issues of cryptocurrency circulation in Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. No 4 (3). P. 254–258. URL: https://www.researchgate.net/publication/328283822_LEGAL_REGULATION_ISSUES_OF_CRYPTOCURRENCY_CIRCULATION_IN_UKRAINE
10. Rossikhin, V., Rossikhina, H., Radchenko, L., Marenych, V., Bilenko, L. Digitalization of education as a driver of digital transformation of Ukraine. *ScienceRise*. 2020. No 3, P. 66-70. URL: <https://journal.eu-jr.eu/sciencerise/article/view/1446> (the date of application: 20.01.2022)
11. What is Digital Transformation? URL: <http://www.theagileelephant.com/what-is-digital-transformation> (the date of application: 20.01.2022)